

Oratori darwinià de les iguanes rosades

Mentre escric aquestes línies escolte l'Oratori de l'Ascensió de Johann Sebastian Bach. El cor del primer moviment em corprèn, i pense en la seua complexa bellesa, tan atzarosa –per què aquesta nota i no una altra, per què aquest inici i no un altre– i, al mateix temps, en la compacta perfecció que atresora. Hi ha al darrere de l'obra del compositor d'Eisenach tanta sensibilitat com perfecció, tanta intuïció com saviesa: sempre és àgil i vessa joventut; i alhora, profundament entranyable, penetra en la nostra sensibilitat humana amb una facilitat enlluernadora. No em canso d'escoltar Bach, com no em canso de repetir el tercer moviment de l'oratori, la meravellosa ària "Ach bleibe doch, mein liebstes Leben" ('Ah, no us demoreu més, estimat Salvador meu').

I, tanmateix, l'impuls literari era parlar-vos de Charles Darwin. Però l'efecte esborronador de la música de Bach em té corlligat amb aquest exordi, tan inesperat com extravagant. Per un moment pense que en l'obra de Darwin hi ha alguna cosa de bachiana, una perfecció formal i, alhora, una facilitat per a la fuga, per a l'elucubració fèrtil, per al pas arriscat però sempre fecund. Amb el temps, l'obra de Darwin ha anat creixent com també la de Bach: si posara en un plat d'una balança *L'origen de les espècies* o *El viatge del Beagle* i en l'altre aquest oratori o qualsevol de les passions, la cosa estaria equilibrada. Perquè l'obra de Darwin no sols és intel·ligent, no sols és imprescindible per al desenvolupament de la ciència, sinó profundament bella. I amb la seua lectura, i amb la seua lenta digestió –com s'ha de digerir tot allò que té substància– gaudesc tant com escoltant Bach.

I gaudesc comprovant com moltes de les premonicions del mestre de Down es van fent realitat. Mentre el compositor d'Eisenach em reconforta, llegesc que a les illes Galápagos han descobert una nova espècie d'iguana que va passar desapercebuda al naturalista anglès. Quan Darwin va arribar a aquestes illes, el va sobtar que hi haguera iguanes, i que es capbussaren

Martí Domínguez

JOSÉ LUIS INIESTA

en la mar i s'alimentaren d'algues marines. Allò li va semblar quelcom del tot extraordinari, aquells éssers antediluvians adaptats a les estrictes condicions de vida d'aquelles illes volcàniques. Iguanetes marines i herbívores... Tot i això, al *Viatge del Beagle* (un gran llibre que tothom hauria de llegir) comenta l'aprensió que li produeixen aquests animalots: "Aquest llargardaix és molt comú a totes les illes de l'arxipèlag; no viu sinó a les roques de la costa i mai no es troba a més de deu metres de la riba del mar. És un animal horrible, d'un color negre brut; sembla estúpid, i els seus moviments són molt lents. [...] Els seus membres i les seues poderoses urpes estan perfectament disposats per aferrar-se a les masses de lava rugosa que formen aquestes costes. A

cada pas et trobes un grup de sis o set

d'aquests horribles rèptils parant el sol a les roques negres."

Ah, sens dubte aquesta iguana que han descobert recentment l'hauria fet canviar una mica de parer. Viu aïllada a prop del volcà Lobo, a l'illa Isabela, i és totalment rosada! És com si un llinatge d'aquestes espantoses iguanes haguera sentit el menyspreu del naturalista (horribles rèptils d'un negre brut) i haguera volgut posar-se una mica més presentable... L'investigador italià Gabriele Gentili demostra, en un article publicat al PNAS, que aquests exemplars rosats constitueixen un nou taxó, i que no es tracta d'una alteració ni d'una despigmentació, com al principi s'havia sospitat. Ben possiblement, es tracta del cas més antic de diversificació d'espècies a les illes Galapagos. Si Darwin ho haguera sabut, hauria tingut una peça més per a la seua teoria de les espècies: des de les iguanes fins als pinsans.

Vull creure que Bach hauria gaudit llegint Darwin. I a l'inrevès, Darwin escoltant Bach. I, tanmateix, vet ací dues belleses de contingut totalment contrari: l'un, musical i sacre; i l'altre, laic i científic. Però dues arquitectures, dues catedrals del coneixement, que per a mi són estranyament coincidents. Feu-me cas, llegiu Darwin tot escoltant Bach. Creureu en la immarcescible bellesa de la vida.